

САБОРНИК

БИЛТЕН БЕОГРАДСКЕ САБОРНЕ ЦРКВЕ
СВЕТОГ АРХАНГЕЛА МИХАИЛА

МОЈА СЛАВА - СВЕТИ БЕСРЕБРЕНИЦИ КОЗМА И ДАМЈАН - СВЕТИ ВРАЧИ

ЖИТИЈЕ СВЕТИХ КОЗМЕ И ДАМЈАНА

Браћа Козма и Дамјан, исцелитељи, лекари, чудотворци и бесребреници, били су родом из Азије. Отац им је био незнабожац, а мајка хришћанка. Оставши рано удовица, мајка Теодотија се усрдно посветила служењу Богу, светом животу и хришћанском васпитању својих синова. Бог јој је помогао у њеним племенитим настојањима, па су Козма и Дамјан задобили изузетне људске и хришћанске врлине, живећи честитим и узорним животом. Изучили су лекарске вештине и бесплатно лечили болесне, невољне и измучене, па су зато и названи бесребреницима (они који за свој труд не узимају новац, злато ни сребро). У свему су следили Христову заповест: “Бесплатно сте добили, бесплатно и дајте” (Мт. 10, 8). Због своје љубави према Христу и ближњима, од Бога су награђени даром исцељивања и чудотворства. Лечили су болести душе и тела биљем, али највише именован Исуса Христа и молитвом. Исцељивали су чак и стоку и ђавоимане људе, изгонећи из њих зле духове.

Једном су излечили жену по имену Паладија, којој ни један лекар није успео да помогне. Она је знала да они за свој труд никада не примају надокнаду, али је силно желела да их дарује. Зато кришом подари Дамјану три јајета, преклињући га именом Св. Тројице да прими овај дар у знак њене искрене захвалности. Он је то учинио због имена Божијег, а не ради плате, но Козму је то веома ражалостило, сматрајући да су погазили Божију заповест и завет бесребреништва, па је тражио да не буду заједно сахрањени када им дође смртни час. Козма се упокојио и сахрањен је први. Када дође време Дамјановог погребенија, народ беше у недоумици како да поступи, сећајући се Козминог завештања. Ипак, Божијом вољом, која се, по предању, пројавила преко бесловесног бића - камиле, која им је донела поруку о томе како да их сахране, сахрањени су заједно у месту Фереман.

Током хришћанске историје, било је не-

бројено много примера брзе и благодатне помоћи Св. Козме и Дамјана, чудесних исцељења и разрешења од великих животних, душевних и телесних мука. Свети Врачи се сматрају брзим помоћницима у свим болестима и опасностима, при неплодности супружника, нападима злих сила, заштитници су лекара и здравствених радника уопште. Познато је да је у манастире који су им посвећени у Србији одувек долазио и велики број иновверних, нарочито муслимана, који су крај њихових моштију задобијали исцељења и пород.

Свети Врачи су најчешћа лекарска слава, а прослављају се 14. новембра. У хришћанском предању постоје три пара браће Светих Врача Козме и Дамјана. Друга двојица браће празнују се 30. октобра, а трећа 14. јула. Сва шесторица били су лекари, исцелитељи и бесребреници.

Речју врачевати или лекари некада су називани лекари. У каснија времена се овај назив извитоперио у врачаре и врачане, што је по својој суштини сасвим супротно изворном појму врача. Наиме, они које народ зове врачарима или врачарама баве се злим и нечистим силама, разорним по човеково душевно и телесно здравље, а најпосле и по његов свеколики живот, па и потомство. Мотив који покреће ове људе је превасходно материјални, финансијски. Насупрот томе, истински врачевати исцељивали су силом Духа Светога, Божијом благодаћу, по искреној љубави према Богу и ближњима, без икакве надокнаде и плате, радећи у славу Божију.

ТРОПАР СВ. ВРАЧИМА, глас 8.

Свети бесребреници и чудотворци, Козмо и Дамјане,
исцелите немоћи наше; бесплатно сте добили
дар исцељења, бесплатно нам га и дарујте.

ХРАМОВИ ПОСВЕЋЕНИ СВ. ВРАЧИМА

У Србији је Светим Врачима Козми и Дамјану посвећено неколико манастира, између осталих: Златенац (код Свилајнца), Зочиште (на Космету, код Ораховца), Плеш (код Александровца) и Раковац (на Фрушкој Гори, 10 км од Новог Сада). Део моштију Светих Врача чуван је вековима у манастиру Зочиште на Космету, али је одатле склоњен у манастир Сопоњани, пред албанским терористима, који су, пустошећи и уништавајући православне светиње на Космету, минирањем сравнили манастир Зочиште до земље. Зочиште је 2007. године обновљено, мошти су враћене, а у обнови је помогла и Пољска Православна Црква, којој је, у знак захвалности и братске љубави, СПЦ даровала део моштију Светих Врача. Њихове мошти се у Србији данас налазе у манастирима Зочиште, Сопоњани и Врачево. У Београду су им посвећене болничке капеле у болници “Др Драгиша Мишовић” и Ургентном центру.

КАКО ТРЕБА СЛАВИТИ СЛАВУ?

Пре Славе, свештеник у дому свечара свети водицу, а дан уочи Славе сви заједно присуствују празничном бденију у цркви. На дан Славе благосиља се кољиво (жито) и славски колач, који се пресеке у знаку крста и прелије вином. За Славу треба припремити: колач (од пшеничног брашна, квасца и освећене водице), славско жито, малу свећу за жито, славску свећу, црвено вино, уље и тамјан. Ако се славски колач не спрема у својој кући, треба га покропити освећеном водицом. Славски колач представља жртву благодарности Богу. Преламане колача у облику крста симболише Христово страдање на Крсту ради нашег спасења, а преливање вином - Његову Крв, којом се спирају наши греси и дарује нови живот. Жито је символ васкрсења и победе живота над смрћу - бачено у земљу, оно проклија и распада се, али из њега ниче клас који доноси много плода. Славска свећа треба да је од чистог пчелињег воска - као што пчеле праве мед, скупљајући слadak, мирисни сок са чистих и мирисних цветова, тако и молитва свечара треба да буде из чистог срца и мирисних душа. Она означава и Светлост Христову, која растерује таму из наших душа, домова и живота, уносећи радост, заједништво и пламен вере.

Славски обичаји се, кроз прослављање Светог, врше и за здравље, напредак и благостање оних који славе, али и као молитвено сећање на душе покојних предака, који су славили ову Славу. Жито се не спрема, како се каткад погрешно верује, за покој душе Светитеља - сви су светитељи пред Богом живи и за све нас се моле, а наша молитва и труд око спремања Славе је наше уздарје, жртва и благодарност Светоме и Господу.

На дан Славе сви одлазе на Св. Литургију, носи се жито и колач завијен у чисту, белу мараму, мало црног вина у бочици и свећица. Након Литургије, свештеник сече колач и благосиља вино, колач и жито, па сви заједно певају тропар Светитељу. Свештеник ломе колач са домаћином, свако од свечара прилази и три пута љуби колач, одговарајући на троструко свештениково: *Христос посреди нас, троструким: Јесте и биће!*

Нарочито се мора пазити да се не припрема мрсно јело за славу која пада у посни дан, у среду или петак преко године када није разрешен пост, или у време поста. У том случају, када Крсно име - Слава падне у посни дан, онда би требало славу славити само са припремљеном посном храном, а никако другачије. Посну Славу не би требало нико да слави на недостојан начин, нити да за посну Славу припрема славски ручак са мрсном храном. Боље је Славу уопште не славити, него је славити на недостојан начин. Морамо знати да Слава није ни јело ни пиће, није разудано гошћење ни чашћење, већ слављење Божијих угодника.

Протојереј-ставрофор Жарко Гавриловић

О СЛАВЉЕЊУ СЛАВЕ КОД СРБА

Првохришћанска је вера, од Бога нам дана и од Светих апостола предана, да слаavimo Бога и Његове Светитеље. ... Свети Оци српски, Сава Равноапостолни, дао је нама православним Србима и једну посебну српску домаћу Славу - наше Крсно Име, тј. благословио је нашу српску породичну Славу: да свака српска породица, свака кућа и домаћинство слави онога Светитеља на чији су дан наши преци и праоци примили Христову веру и крстили се у име Св. Тројице. ... Када слаavimo своју домаћу и породичну Славу, не слаavimo је сами у кући, нити само у кући, него најпре са осталим православним хришћанима у Цркви, на заједничкој Светој Служби, Св. Литургији, где су присутни и сви Божији анђели и сви Свети, и где се спомињу сви наши живи и упокојени, па тек онда и у дому своме. И опет, у дому не слаavimo је сами, него у задрузи и заједници са својом породицом, са својим ближњима и сродницима, са суседима и пријатељима, и са сваким намерником Божијим који нам тога дана дође у дом, макар био и просјак и убожјак, поготову са њим. ...

Света Крсна Слава управо и има тај смисао и значај: да све нас окупи и сједини у једну праву братску Христову заједницу, у Свету Цркву као сабор Божији, као сабрање деце Божије, те зато Крсно Име и слаavimo у славу Божију и у част Светих, на наше спасење и обожење...

Епископ умировљени ЗХИП Атанасије (Јевтић)

ДА ЛИ СЛАВИМО СЛАВУ У ЖАЛОСТИ?

Зар треба да слаavimo само онда када смо весели и напредни? Наши преци дају нам друкчији пример. Цар Лазар је славио свога свеца уочи пораза на Косову. Војвода Годор славио је свога Светога Ђорђа у тамници међу сужњима. Његова супруга била је у љутој жалости, па је ипак славила и примала госте. ... Свећа, хлеб, вино и гологлавост! Четири символа: светлост вере, зависност од Бога, љубав Божија и молитва Богу. То и јесте битно у прослављању крсних слава, Божијих светитеља, Божијих синова. ... Баш кад је жалост и мука, онда треба са већим усрђем славити и припадати свецима Божијим на молитву. Тада и свеци, односно Бог кроз свеце, више и хитније помаже. ... Само они не славе који славу сматрају весељем као и свадбу. Али, ти као учен човек треба да знаш и друге да научиш: ако се не свадбује у жалости, слава се слави и у жалости. И баш нарочито у жалости.

Св. владика Николај

Главни и одговорни уредник: протојереј-ставрофор Петар Л.Лукић. Уредник издања: Ивана Радовановић. Уређивачки савет: братство Саборне цркве. Тел.храма: 011/2636-684. Факс: 011/2636-566. www.saborna-crkva.com. sabornik@saborna-crkva.com. Публикује се у 1000 примерака.

